CTE Risico inschatting & Advies

All-Archeo

Paardenkerkhofstraat Mechelen

Jan BellemansAMMO BV
Biezeput 15, 1501 Buizingen.
T: +32 472 92 82 98
E: jan.bellemans.uxo@gmail.com
BTW BE: 0738.414.874
BIC: AXA BBE22 I IBAN: BE32 7512 1020 4902

Datum: 23/03/2024

Referentie	2024-AMMO-RI-advies-Allarcheo 2024B358-01
Opdrachtgever	All-Archeo
Contactpersoon	Natasja Reyns
Adres	Woestijnstraat 45, 2880 Bornem
BTW-nummer	BE 0816.802.356
e-mail	Natasja.reyns@all-archeo.be
telefoon	+32(0)498 15 84 40
GSM	+32(0)498 15 84 40
Advies opgesteld door	Jan Bellemans Senior CTE Deskundige Zaakvoerder AMMO

© AMMO bv

De inhoud van dit rapport mag niet worden verveelvoudigd, gekopieerd, gepubliceerd, opgeslagen, aangepast of gebruikt in welke vorm dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van AMMO bv.

AMMO bv kan niet aansprakelijk worden gesteld voor schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1 Inleiding 3

1.1 Omschrijving project 3

1.2 Beperkingen 4

2 Indicaties en contra-indicaties mogelijke aanwezigheid van CTE 4

2.1 Bombardementen Mechelen 4

2.2 Aanvallen V1 en V2 raketten 4

2.3 Vliegtuigcrashsite Lancaster DS734 4

2.4 KW Linie 5

3 Risico inschatting 5

1 Inleiding

1.1 OMSCHRIJVING PROJECT

Naar aanleiding van een archeologie-nota werd AMMO gevraagd om advies te geven in verband met mogelijke achtergebleven explosieven. Conform de leidraad die het ministerie van Openbare Werking opgesteld heeft[1] wordt hiernaar verwezen als CTE – Conventionele en Toxische Explosieven.

Dit advies kadert in de nieuwe richtlijn van Agentschap Onroerend Erfgoed: "Archeologie versus munitieopsporing/16.11.2023" [2]. Deze stelt dat de archeoloog een risicoanalyse dient te laten maken door een CTE-deskundige.

De projectlocatie die in dit document behandeld wordt is gelegen in de Paardenkerkhofstraat 174, Nekkerpoel/Mechelen.

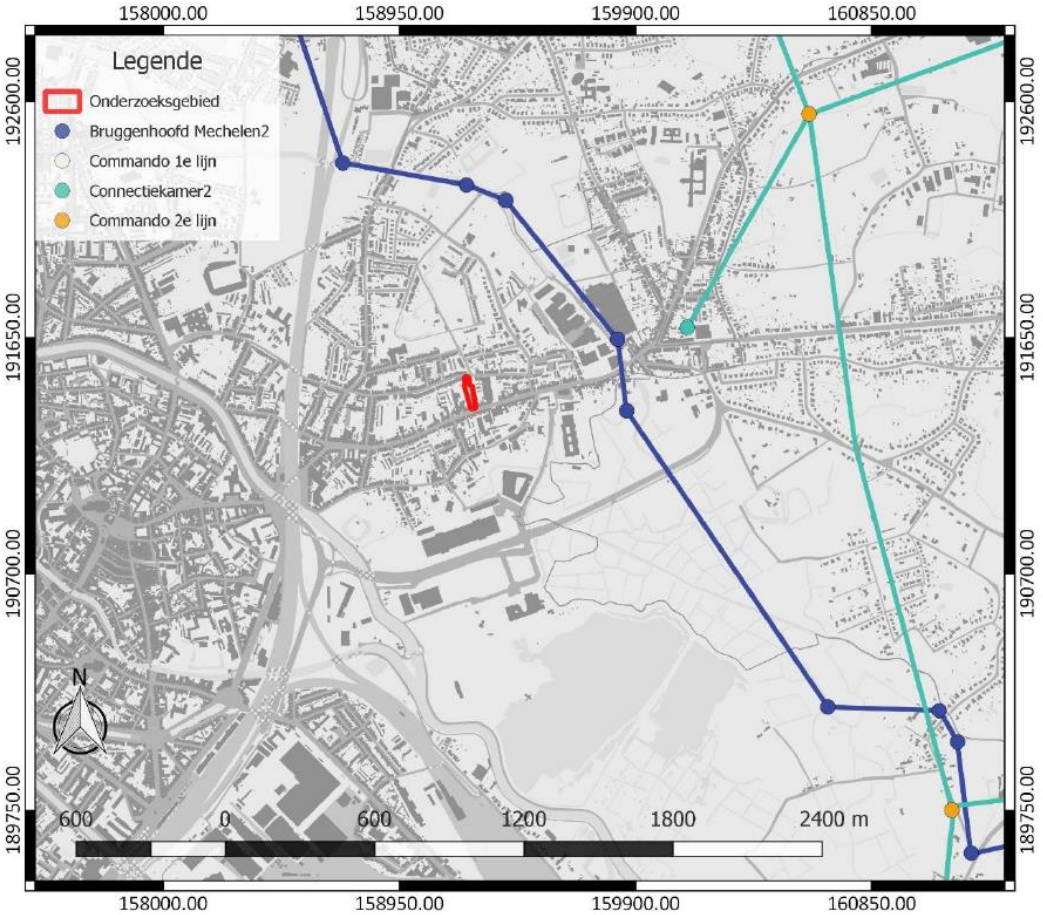

Figuur 1: Onderzoeksgebied ten opzichte van de KW-Linie weergegeven op het GRB (Geopunt en www.kwlinie.be)

[1] Deze leidraad kan gedownload worden via http://mow.vlaanderen.be/leidraad/

[2] www.onroerenderfgoed.be/archeologie-versus-munitieopsporing

1.2 BEPERKINGEN

Een echte risico analyse kost tijd en geld en heeft als basis een 'historisch vooronderzoek' dat eventuele oorlogshandelingen nagaat via specifiek bronmateriaal uit archieven. Ook zo een historisch vooronderzoek kost veel tijd en geld. Dit document is gebaseerd op de informatie die door de klant is aangeleverd samen met beperkt opzoekingswerk van AMMO in literatuur en op websites. Dit wordt ons inziens voldoende geacht om zonder overdreven kosten een degelijk advies te geven over te treffen maatregelen met betrekking tot CTE. Voor een meer gedetailleerd beeld kan men steeds een vooronderzoek op perceel niveau laten opmaken.

2 Indicaties en contra-indicaties mogelijke aanwezigheid van CTE

2.1 BOMBARDEMENTEN MECHELEN

In 1944 is de stad Mechelen meermaals slachtoffer geworden van Bombardementen door de Geallieerden. De geallieerde bombardementen tussen april en juli 1944 maken 342 dodelijke slachtoffers en duizenden woningen worden vernield of beschadigd. Hierbij werd vooral het zuiden van de stad getroffen en de deelgemeente Muizen.[3] De bommen zijn op bijna 2 km afstand van de projectlocatie neergekomen. Daarom wordt de kans op vliegtuigbommen bij het geplande onderzoek zeer klein geacht.

2.2 AANVALLEN V1 EN V2 RAKETTEN

Tussen oktober 1944 en maart 1945 bestoken de Duitsers de Antwerpse haven met V1 en en V2 raketten. Daarmee willen ze de haven – die in geallieerde handen is – vernielen en de moreel van de bevolking en geallieerden breken.[4] Heel wat V-bommen komen in de wijde omgeving terecht. Ook Mechelen wordt 23 keer geraakt, met 42 doden, 130 gewonden en bijna 8000 vernielde en beschadigde huizen tot gevolg.[5] Aangezien Mechelen en het project gebied op zich geen doelwit was, kunnen de inslagen in de omgeving beschouwd worden als toevalstreffers en is de kans op aantreffen van niet ontplofte V1's en V2's in Mechelen zeer gering.

2.3 VLIEGTUIGCRASHSITE LANCASTER DS734

In de nacht van 24 op 25 april 1944 stortte ter hoogte van de Hoeveweg een Britse Lancaster bommenwerper neer. Niemand van de bemanning overleefde de crash. Het toestel was op de terugweg na een bombardement op Karlsruhe in Duitsland waardoor

[3] www.mechelen.be/burgerslachtofferperk

[4] www.vergeltungswaffen.be

[5] www.mechelen.be/burgerslachtofferperk

kan worden aangenomen dat zijn meer dan 4 ton zware bommenlading niet meer aan boord was op het moment van neerstorten.[6] De crashsite is ongeveer 1 km ten N-O van de projectlocatie gelegen waardoor het onwaarschijnlijk is hier sporen van aan te treffen.

2.4 KW LINIE

De KW-stelling of KW-linie was een Belgische antitankversperring tussen Koningshooikt en Waver (vandaar de KW in de naam) bedoeld als verdediging tegen een invasie in centraal België, tijdens het begin van de Tweede Wereldoorlog. Haar primair doel was om België te beschermen tegen een inval van het Duitse leger. Aangezien de dichtstbijzijnde bunkers van de linie (TPM 16 TPM 17 en TPM 18) op meer dan 500 meter van de projectlocatie verwijderd zijn, is de kans klein om sporen in verband met deze linie aan te treffen. Aan dit deel van de KW-linie hebben ook geen gevechten plaatsgevonden.[7]

3 Risico inschatting

Tijdens de 2de wereldoorlog heeft Mechelen heel wat oorlogshandelingen meegemaakt die aan vele mensen het leven hebben gekost. Hoewel op de bommenkaart[8] het hele grondgebied van Mechelen als hoog verdacht is gekleurd benadrukt deze ook dat niet de hele gemeente verdacht is. Er zijn geen harde bewijzen gevonden dat de onmiddelijke omgeving van het projectgebied, gelegen ter hoogte van de Paardenkerkhofstraat 174, getroffen is door dit oorlogsgeweld. Een risico analyse waarbij waarschijnlijkheid, blootstelling en ernst in cijfers worden gegoten om hiermee een risicocijfer te bepalen is in deze context niet zinvol. De uitwerking van een vliegtuigbom stuwt dit cijfer zo erg de hoogte in dat er volgens zulke analyse ook in absoluut onverdachte gebieden onderzoek moet worden uitgevoerd en kan dus moeilijk als referentie dienen.

Bij projecten waarvan aangenomen kan worden dat de kans op het aantreffen van CTE binnen de invloedzone van de grondroerende activiteiten gering is, dienen geen specifieke voorzorgsmaatregelen genomen te worden. Wanneer bij het uitvoeren van niet risicovolle projecten toch CTE worden aangetroffen, is het protocol “toevalsvondst CTE” van toepassing zoals in de praktische leidraad[9] beschreven:

[6] luchtvaartgeschiedenis.be

[7] www.kwlinie.be

[8] www.bommenkaart.be

[9] Praktische leidraad voor “Het preventief opsporen en ruimen van niet ontplofte conventionele en toxische explosieven in de ondergrond en de waterbodems, opgemaakt door het Departement Mobiliteit en Openbare werken (MOW) (versie 2023)

- de werken op de locatie van de vindplaats worden onmiddellijk stop gezet;
- de aannemer waarschuwt, zelfs wanneer het maar één exemplaar betreft, onmiddellijk de lokale politie, die op zijn beurt DOVO contacteert;
- het CTE mag noch worden gemanipuleerd, noch aangeraakt;
- de door DOVO bepaalde veiligheidszone wordt afgebakend binnen de werfzone door de aannemer; buiten de werfzone door de lokale politie op advies van DOVO;
- de toegang tot de vindplaats wordt verboden en beveiligd;
- de leidende ambtenaar (of zijn plaatsvervanger) en de coördinator-verwezenlijking worden telefonisch geïnformeerd over de vondst. Deze telefonische melding wordt digitaal bevestigd.

Wanneer de aannemer omtrent de CTE-vondst gecontacteerd wordt door de pers, verwijst de aannemer de journalist door naar de dienst communicatie van de opdrachtgever.

Mits akkoord van de lokale politie en van de Coördinator-verwezenlijking kunnen op andere plaatsen de grondroerende werkzaamheden verder worden uitgevoerd. Dit is niet aan te raden in geval van een intacte vliegtuigbom.
Onder voorbehoud van de bepalingen van artikel 38/9 van het KB uitvoering van januari 2013, gewijzigd bij het KB van 22 juni 2017, zijn alle nodige voorzieningen en kosten betreffende de te nemen schikkingen voor rekening van de aannemer.

De toevalsvondst CTE wordt gemeld als een archeologische toevalsvondst via het digitale toevalsvondstmeldingsformulier.

Indien blijkt dat er binnen de werfzone nog meer CTE kunnen worden aangetroffen, worden in overleg met de bouwheer passende maatregelen (bv, toetsing, vooronderzoek, detectie, …) uitgevoerd, conform de voorschriften van de huidige leidraad.